

Jaroslav Slezák

Osud jedné rodiny ve třech odbojích 20. století

Různé jsou osudy jednotlivých rodin, různá jsou sociální postavení jejich členů, různé také na ně nahlíží jejich okolí. Některé rodiny proplouvaly 20. stoletím bez větších potíží, některé dokázaly vytvořit značný majetek, jiné v pocitu potřeby hledání spravedlnosti neustále narážely na zájmy mocných. Jednou takovou vesnickou rodinou byla rodina Šlancarova z Němčiček.

Příběh otce Jana a syna Františka (1908–1978) začíná téměř tři desítky let před přelomem 19. a 20. století, v roce 1874, kdy se Jan Šlancar narodil. Od čtrnácti roků sloužil u sedláka v Dolních Dunajovicích. Byl sice odveden na vojnu, ale jeho hospodář zařídil, že byl od vojenské služby osvobozen. Po návratu do Němčiček se oženil, postavil malou chaloupku a chvíli hospodařil.

Na další období sám vzpomínal: „Když vypukla v roce 1914 válka, nemusel jsem hned narukovat, ale až v září jsem byl odveden do Budapešti k honvédům. Po výcviku mě poslali na frontu proti Rusům. Nějaký čas jsme s nimi bojovali. Při jedné akci jsem se v noci setkal s ruským vojákem a domluvili jsme se, že přesvědčím české kamarády a společně přeběhneme k Rusům. Příprava probíhala slibně a zdálo se, že většina Čechů od našeho praporu opravdu přeběhne. V dohodnutou dobu jsem měl strážní službu s Antonínem Hyclem, rovněž z Němčiček. Toho jsem také začal přesvědčovat, ale on prohlásil, že přísahal věrnost císaři pánu a že podle rozkazu musí zastřelit každého, kdo by se pokusil o útěk. Takže zastřelil i mě. Když jsem viděl, že jsem udělal chybu a že mě Hycl prozradí, nečekal jsem a rozhodl se přeběhnout sám. Hyclovi jsem dal několik facek, vyskočil jsem ze zákopu a utíkal k Rusům. Hycl spustil poplach a hned začala palba celého útvaru. Jedna kulka mi prostřelila předloktí levé ruky. Skočil jsem do rokle, kde mě měl podle dohody čekat Rus. Při skoku jsem se ale zachytil o kořeny stromů, zlomil jsem si nohu a zůstal viset hlavou dolů. Vtom bylo slyšet Rusa volat ‚Austrijec?‘ Odpověděl jsem mu ‚Čech‘. Rus mě potom vyprostil a odnesl ke své jednotce. Tam jsem vysvětlil důvod selhání celé akce. Převezli mě do Moskvy, kde jsem se asi tři čtvrtě roku léčil.

Po uzdravení jsem byl přidělován na různé práce, až jsem zakotvil v Taškentu ve zbrojní továrně. Při náboru do legií jsem se také hned hlásil, ale pro tělesnou neschopnost jsem nebyl přijat. Teprve na jaře roku 1918 jsem byl po nové zdravotní prohlídce přijat a zařazen k 6. pěšímu pluku. Protože v lékařském záznamu jsem měl údaje o fyzickém omezení, byl jsem přidělen jako osobní sluha nadporučíka Viesta. Ten se mě hned po přijetí zeptal na jména mých dětí a dal pro ně vyplnit dvě spořitelní knížky, že na ně bude ukládán můj žold. Já jsem se tomu podívil s odůvodněním, že přeci potřebuji peníze pro své potřeby, ale bylo mi řečeno, že ty si mohu opatřit z prostředků nadporučíka. Jako Viestův sluha jsem pak sloužil i v době, kdy byl majorem a velitelem pluku č. 12. Tento pluk byl složen většinou ze Slováků.

Jednou rozdával Viest všem vojákům americké dárky. Aby přešel rozporům, dárky zabalil a pak postupně volal vojáky, aby si vybrali. Ti, protože nevěděli, co ve kterém je, vybírali postupně od největších. Na mě došla řada, když už tam zůstaly jenom malé balíčky. Spíše z trucu jsem si vybral ten ze všech nejmenší. Ke svému překvapení jsem v něm našel americké hodinky značky Cima. Ty pak ještě dobře sloužily mému synovi až do konce druhé světové války.

Domů jsem se vrátil 24. července 1920 po cestě přes Sibiř do Ameriky, pak do Evropy a přes Hamburk až do Bořetic. Za celou dobu od mého odchodu z domova nedostala moje rodina jediný dopis, aby věděli, co se mnou je. Pouze jedenkrát jim přišel od Červeného kříže ze Švýcarska dvojitý lístek, na kterém bylo napsáno *Jsem živ a zdrav.* Tuto část si příbuzní odstrihli a na druhou část na adresu do Švýcarska mohli napsat *Jsem živí a zdraví.*“

Když si onoho 24. července manželka se synem odvážela z bořetického nádraží svého muže na malém voze taženém kravkou, bylo už všude veselo a plno známých. Všichni ho vítali a zvědavě se vyptávali. Kromě dárek přátelům – ve formě nejroztodivnějšího kuřiva – přivezl dětem spořitelní knížky: synovi s částkou 10 000 korun, dceři 8 000 korun. To bylo celé služné u majora Viesta.

Doma se legionář Šlancar dozvěděl, že během války se v Němčičkách objevil na čtrnáctidenní mimořádné dovolené Antonín Hycl. Po vesnici se chlubil, že Šlancara udal a první na něho střílel. To byl ten průstřel ruky. Ostatní vojáci stříleli patrně do vzduchu.

Brzy po příjezdu Jan Šlancar onemocněl furunkulózou a byl léčen ve vojenské nemocnici v Praze. Po uzdravení se vrátil ke svému malému hospodářství. Stal se členem strany českých socialistů a byl v obci zvolen jejich předsedou. Když se v nové republice začala provádět parcelace statkářské půdy, bylo stanoveno, že každý legionář dostane pět měric. Jenže ty ve skutečnosti z nich obdržel jen málokterý – Šlancar tak dostal jen 45 arů. Ostatní si rozdělili členové agrární strany, z nichž mnozí ani ve válce nebyli. Nejvíce na tom vyzískal jeden obecní radní, který za války vodíval četníky po obci a ukazoval, kde jsou dezertéři. Ten dokázal s použitím několika demižonů vína změnit rozhodnutí němčičského obecního výboru i pozemkového úřadu v Břeclavi ve svůj prospěch. Pokud jde o místní skupinu strany českých socialistů, brzy zašla na úbytě. Jejimi členy byli převážně chudí lidé, kteří chodili na výdělek k větším sedlákům, a ti jim dali podmínku: „Chceš u mě vydělávat, tak vystup z té vaší strany.“ Jinými slovy – čím chleba jíš, toho píseň zpívej – jak často se to v historii opakuje...

Syn Jana Šlancara, František, byl nadaným hochem. Přestože pocházel z velmi skromných poměrů, podařilo se mu vystudovat a stal se profesorem franštiny a tělocviků na gymnáziu a obchodní akademii ve Zlíně. Mimo své učitelské povolání se velmi angažoval v sokolském hnutí a navíc byl rodinou Tomáše Bati pověřen budováním ovocného sadu. Příliš dlouho se však z učitelování netěšil, protože rokem 1938 začala další smutná etapa našich dějin.

Sám o tomto období vyprávěl: „Jako župní sokolský pracovník jsem byl brzy veden v německých seznamech. Po příchodu fašistů do Zlína, kde jsem učil jako profesor na gymnáziu a obchodní akademii, jsem byl varován, že mě sledují, a proto jsem se rozhodl s několika známými odjet do Jugoslávie. Zástupce Němců na okrese měl však již seznam nespolehlivých občanů, a tak mě nepustili.

Dne 1. září 1939 přišli dva členové gestapa na školu, aby mě odvedli, ale nezastihli mě, protože jsem byl teprve na cestě domů z prázdnin. Koncem měsíce jsem byl se studenty v Brně na závodech o Stříbrný věnec Lidových novin a ten den měli v Brně sjezd moravští fašisté. Studenty jsem poslal do Zlína autobusem a sám jsem jel večerním vlakem. Sedl jsem do kupé vlaku, v němž byla tma. Když jsme vyjeli z Brna, rozsvítilo se a já zjistil, že jsem ve společnosti šesti mužů v černých uniformách. Mluvili česky, ale z jejich řeči jsem zjistil, že jsou to účastníci fašistického sjezdu. Byli to župní vedoucí z Olomouce, Uherského Hradiště, Ostravy a dalších měst. Z jejich hovoru jsem vyrozuměl, že účelem sjezdu bylo provést převrat v protektorátu, nastolit novou proněmeckou vládu, sesadit prezidenta Emila Háchu a popravit ho i s celou vládou, prohlásit Brno za hlavní město protektorátu a hoteliéra Valu z Brna ustavit prezidentem. Poněvadž však v Brně neuspěli, rozhodli se, že za čtrnáct dní přivezou do Zlína 20 000 pušek, které budou rozdávat dělníkům při východu z továrny, na náměstí bude postavena šibenice, na níž budou pověšeni ministr veřejných prací Čipera, velitel policie major Sokol a velitel četnictva kpt. Pomališ.

Seděl jsem v koutě kupé zahalen do pláště, a když jsem se pohnul, hned ke mně přiskočili a musel jsem jim přísahat, že o všem pomlčím. Naproti v koutě seděl ještě další muž, jeden z inženýrů z Baťovy zlínské firmy. Oba nás upozornili, že mají velkou moc nás zlikvidovat, pokud promluvíme. V Nezamyslicích vystoupili. Jeli jsme s inženýrem dál do Zlína, ale cestou jsme nemluvili. Až ve Zlíně jsme zašli do parku a chodili spolu asi dvě hodiny. Dohodli jsme se, že vše oznámíme hned ráno. Inženýr měl vše říci v závodech a já veliteli četnictva a policie. Ráno jsem se zastavil v bytě ředitele policie, on však byl již urychleně zavolan do služby. Rovněž tak i velitel četnictva. Dověděl jsem se, že ministr

Čipera odletěl do Prahy a do večera měli být fašističtí velitelé zatčeni. Za této situace jsem vytyšil, že mi hrozí nebezpečí, a proto jsem napsal expres dopis zemskému inspektorovi Dr. K. Klusákovi do Brna, v němž jsem ho prosil, aby mě přemístil ze Zlína. Za tři dny jsem dostal telegram, abych ihned nastoupil do Strážnice.

Do Strážnice jsem přijel 7. října 1939. Ředitel gymnázia K. Matoušek, můj bývalý univerzitní profesor v Brně, byl již zemským inspektorem Klusákem informován o nutnosti mého odchodu ze Zlína. Ihned po mém příjezdu přišel za mnou starosta Sokola notář Plochot a náčelník E. Mach, abych převzal náčelnictví Sokola a vedení odbojové skupiny. Za svého působení ve Zlíně jsem jezdil každých čtrnáct dnů domů přes Hodonín, kde jsem se setkával s bratry Vaškem, Přivřelem a Válkem, s nimiž jsem dříve spolupracoval v Sokolské župě Slovácké. Od nich jsem se také dozvěděl o existenci sokolské skupiny Jindra.¹ V lednu 1940 jsem byl tedy zvolen náčelníkem Sokola ve Strážnici a hned jsem na valném shromáždění prosadil, že Sokol nepředá sokolské cvičiště německé branné moci. Tím jsem si znepřátelil vedoucího hospodářství hrabat Magnisů Ing. Parsche, který se před příchodem Němců choval coby Čech, ale v dané době změnil postoj. Brzy za mnou přišel starosta Strážnice František Stanislav² a požádal mě, abych s příslušníky Sokola zřídil hlídání pomníku prezidenta Masaryka.³ Dal nám k dispozici svoji kancelář na radnici. Dělalí jsme tuto službu každou noc až do doby, kdy nám bylo četnickou stanicí řečeno, že nebezpečí již nehrozí.

Starosta Stanislav byl v říjnu 1940 zatčen gestapem a do funkce byl uveden nám nepřející nový starosta. Při této příležitosti měl pan Parsche projev, v němž prohlásil, že ve Strážnici udělá pořádek a jistého pána dlouho na reálném gymnáziu trpět nebude. Každý věděl, že se to týkalo mne.

Bratr Mach, bývalý náčelník Sokola, mně při předávání náčelnictví předával i vedení sokolské odbojové skupiny, ale po zhodnocení situace jsme se rozhodli, že vedení odbojové skupiny převezme někdo jiný – méně známý a méně nápadný. Brzy za námi přijel župní náčelník bratr Staša. Přivezl zprávy z Prahy, hlavně tedy že prezident Hácha trvá na pokračování sokolské činnosti, ale také že 500 sokolských legitimací si vzali v ČSO příslušníci gestapa a řekl číslo, od kterého jsou legitimace v jejich rukou.

Připravovali jsme se na sokolský župní slet ve Vracově. Tam jsme přijeli v sokolských krojích. Na poradě před průvodem jsme se usnesli, že v čele průvodu bude nesena

¹ Přestože Obec sokolská po okupaci Čech a Moravy jako organizace dále existovala, připravovalo se její vedení na případný zákaz činnosti ze strany okupačních orgánů. Došlo k budování paralelních struktur a takto vzniklé ilegální sokolské organizaci byl dán název Obec sokolská v odboji (OSVO). Ta zahájila svou činnost okamžitě po okupaci Čech a Moravy. Byly budovány cesty pro ilegální přechody do Polska, byly navazovány kontakty s dalšími odbojovými organizacemi, především s Obranou národa či Politickým ústředím.

Po nástupu Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora a vyhlášení stanného práva se OSVO, stejně jako ostatní odbojové organizace stala cílem úderů německých bezpečnostních orgánů. Přesto dokázala vyvíjet zvýšenou odbojovou aktivitu až do konce roku 1941. Po drtivých úderech gestapa při tzv. Akci Sokol, při níž byli pozatýkáni funkcionáři České obce sokolské, a po následném úředním rozpuštění Sokola 11. října 1941, byly struktury OSVO poničeny a paralyzovány. Jejich rekonstrukcí se začal zabývat jeden z nejvýznamnějších představitelů Sokola Ladislav Vaněk. Ten vybudoval organizaci Jindra, která se stala přímým pokračovatelem OSVO a navazovala na jeho struktury. Její příslušníci vyvíjeli zpravodajskou, propagandistickou i sabotážní činnost. Viz Wikipedie. Otevřená encyklopedie, heslo Obec sokolská v odboji [online]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Obec_sokolská_v_odboji [cit. 17. ledna 2013].

² František Stanislav (1893–1941) byl československý politik a meziválečný poslanec Národního shromáždění republiky Československé za Československou stranu lidovou. V letech 1932–1940 zastával post starosty města Strážnice. Byl umučen v koncentračním táboře v Osvětimi. Viz Wikipedie. Otevřená encyklopedie, heslo František Stanislav [online]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/František_Stanišlav [cit. 17. ledna 2013].

³ Socha TGM ve Strážnici byla slavnostně odhalena 4. 3. 1939. Na příkaz německých úřadů byla v červenci roku 1940 odstraněna. Dne 28. 10. 1946 byla slavnostně odhalena nová socha, ale v roce 1948 došlo znovu k jejímu odstranění. Tentýž pomník byl po nové instalaci dne 27. 9. 1968 v následujícím roce opět odstraněn. Současný památník zde stojí od 7. 3. 1990 (pozn. autora)

československá vlajka, po příchodu na cvičiště zůstaneme stát a bratr Staša zavelí pozor a všichni budeme potichu zpívat celou československou hymnu. Pak bude teprve odchod ze cvičiště do šaten. Diváci pochopili, smekli klobouky, stáli v pozoru a bylo vidět i slyšet pláč. Bratr Staša byl později zatčen a již se domů nevrátil.

Ve Strážnici bylo několik kolaborantů, proto jsme se nemohli v odbojové skupině scházet a provádět pravidelnou činnost. Jen v Sokole. Někteří převáděli pronásledované lidi přes hranice na Slovensko, jiným pomáhali najít práci ve Strážnici. Jednoho večera v říjnu přišli ke mně do bytu dva urostlí mladíci a představili se jako příslušníci Sokola Olomouc. Řekli, že je za mnou posílá předseda Sokola Olomouc se žádostí, abych je převedl přes hranice. Zeptal jsem se jich, kdo je cvičí, oni řekli, že pan předseda. Znal jsem náčelníka z Olomouce bratra Pavlackého, jenže oni ho neznali. Řekl jsem, že sokolskou jednotu vede bratr starosta, nikoliv předseda a že cvičení vede bratr náčelník, nikoliv pan předseda. Otevřel jsem dveře a oni bez dalších slov odešli. Za měsíc přišli ke mně jiní dva mladíci, ty prý za mnou poslal jakýsi nadporučík z Hranic, jehož jméno neznali. Též mě žádali o převedení na Slovensko. Prozdrali se už tím, když tvrdili, že se nikoho z místních na mé bydliště neptali, přitom Strážnici neznali. Rovněž jsem je tedy odmítl, protože šlo o zřejmou provokaci.

V dubnu 1941 jsme připravovali s ředitelem Matouškem nařízenou oslavu narozenin Adolfa Hitlera. Proběhla takovým způsobem, že ředitel Matoušek byl po oslavě dán do pense. Situace se zhoršovala. Věděl jsem, že někteří členové Sokola Hodonín byli zatčeni a z Uherského Hradiště rovněž.“

V těch měsících se situace začala značně přiostrřovat. Příslušníci gestapa se již dobře zorientovali v místních poměrech a rovněž si získali dost spolupracovníků z řad místních obyvatel. František Šlancar o tom vypráví: „Dne 8. srpna 1941 jsem dostal od Geheime Staatspolizei (Staatspolizei stelle Brünn) předvolání, abych se dne 10. srpna 1941 v 11 hodin dostavil ke Krajskému soudu v Uherském Hradišti, referát II-B-7. Jel jsem ihned do Strážnice, abych ještě odpoledne a během noci zjistil, o co se jedná. Bratr Mach a J. a K. Cundrlovi se právě vrátili od výslechu a během noci přišel K. Cundrlo tajně zahradou za mnou a informoval mě o situaci. Nikdo neprozradil nic závažného. Ráno 10. srpna jsem jel s bratry Skácelem a Postřehovským do Uherského Hradiště. Ihned jsem byl vzat k výslechu. Vyšetřující člen gestapa se mně představil slovy: ‚Jsem Němec, ale humanista.‘ Na stolek přede mně dal jakési papíry a sám si cosi psal. Zjistil jsem, že jsou to protokoly z výslechu členů Sokola z Hodonína. V rychlosti jsem v textu hledal jen jména, ale v žádném protokolu jsem neviděl jméno svoje ani nikoho ze Strážnice. Ve všech protokolech bylo podtrženo datum 26. červenec 1939. Mohl jsem se tedy podle této informace připravit a následující den jsem mohl tvrdit, že nikoho z Hodonína neznám. Na mojí obálce bylo červeně napsáno *Sokolgruppenleiter und Benespartai*.

Na druhý den jsem byl usvědčován, že jsem 29. července 1939 založil ve Strážnici po sokolském cvičení protiněmeckou odbojovou skupinu. Bylo toho o mně napsáno asi pět archů papíru, na stroji a česky. Upozornil jsem, že v červenci se v Sokole necvičí a skupinu bych ani nemohl v té době založit, neboť jsem do Strážnice přišel až 7. října. Přišel i šéf gestapa, který znovu začal od začátku a řekl mně, že všichni z Hodonína o mně v protokolech mluví. Věděl jsem, že to není pravda. Další dny si zjišťovali, kdy jsem přišel do Strážnice, přivezli znovu k výslechu Macha, K. Cundrlo a J. Cundrlo a ukázali mi seznam 38 členů Sokola ze Strážnice, kteří budou zavřeni. Bylo stanoveno, že bez vyšetřování pojedeme do Brna a odtud do Osvětimi. Pátý den jsme vše probírali znovu, až nakonec vyšetřovatel seznam roztrhal s odůvodněním, že jsem opravdu nemohl skupinu založit v době, kdy jsem ještě ve Strážnici nepůsobil. Vzal mě na chodbu, tam již stáli bratr Mach a K. a J. Cundrlovi, a poučil nás, abychom o ničem nemluvili, že nás propouští bez souhlasu brněnského velitelství. Mně řekl, že po dobu protektorátu učit nebudu.

Po návratu do Strážnice jsem se potkal s bývalým ředitelem K. Matouškem a jemu jedinému jsem o našem případu řekl. Hlavně jsem ho upozornil, že v seznamu lidí, kteří měli být poslání do Osvětimi, byl též on se starostou Sokola Plchotem. Šli jsme do školy

za zatímním správcem J. Sladkým, dlouholetým sokolem, a ředitel Matoušek ho požádal, aby mně dovolil po prázdninách učit a aby dělal, že o ničem neví. Nastoupil jsem proto po prázdninách jako řádný učitel. Současně nastoupil i nově ustanovený ředitel Štolfa, ale ten o mně zatím nic nevěděl. Společně jsme, že vše potřebné zařídí náš dobrý ochránce inspektor Dr. Karel Klusák z Brna.⁴

Ježte 10. října 1942 přišel za mnou do třídy nově jmenovaný ředitel Štolfa, vzal mě za límec a vyhodil ze třídy ven. Poručil mně ihned přinést dekret do ředitelny. Když jsem pak do ředitelny vstoupil, byl tam i správce a dva doboří inspektoři – Klusák a Krčma. Znal jsem se s nimi z Brna. Klusák, referent ústavu, prohlásil můj dekret za neplatný, roztrhl jej a řekl mně, že musím do dvanácti hodin vrátit peníze, které jsem neoprávněně přijal, neboť na Zemské školní radě jsem veden jako vězeň, a po 12. hodině že nesmím vstoupit do ústavu. Pokud tak učiním, bude škola uzavřena. Doprovodil mě ke dveřím a tam mně pošeptal, že jde na poštu, abych přišel za ním. Na poště jsme se setkali a on odtud musel telefonicky vyřídit moje propuštění v Brně i v Praze. Současně však na ministerstvu školství v Praze domluvil, že si podám novou žádost o ustanovení ve školské službě a dostanu se do Hodonína, abych mohl ze svého rodiště Němčiček dojíždět.“

Tím skončilo období Šlancarova strážnického pobytu. Profesor Šlancar pak dostal místo zase o něco blíže ke svému trvalému bydlišti. O této etapě si poznamenal:

„Inspektor Krčma však měl v té době se mnou zase jinou starost. Bylo určeno, že pět nejmladších tělocvikářů povede na Moravě Kuratorium mládeže,⁵ a já jsem byl vlastně nejmladším. Inspektor Krčma mě musel označit za nespolehlivého pro tuto funkci. Přijel za mnou až do mého bydliště a vše mi vysvětlil. Sám si nepřál, abych tuto funkci zastával.

V Hodoníně jsem působil do 31. ledna 1943, kdy jsem byl definitivně propuštěn ze školské služby, neboť vše znovu vyšlo najevo.“

Takže se František Šlancar na novém místě zase příliš neohráł. Jeho další činnost ho přivedla ještě blíže k Němčičkám. „V únoru 1943 jsem byl pozván spolužákem učitelem Ludvíkem Wolfem do Klobouk u Brna. Od něj jsem se dozvěděl, že ve zbytku bývalého okresu Hustopeče mají založenou odbojovou skupinu, která ovšem byla vyrazena a bude likvidována. Proto se rozhodl vedení předat, aby se mohlo pokračovat v činnosti i bez jejich účasti. Mělo se jednat o shoení většího množství zbraní, které bylo třeba uschovat, aby byly nachystány na akci podle dalšího rozkazu. Řekl mně, že pro vedení byl určen pan plk. Ludvík Zlámal z Němčiček a já budu dělat jeho zástupce. Věděl, že jsme oba sledováni, a proto chtěl, abych mu sdělil třetí osobu, která bude méně nápadná a která bude s námi ve styku. Určil jsem pro tuto funkci bývalého dělesloužičiho četaře Hádlíka, který pocházel od nás. Ludvík mi pak sdělil, že za ním brzy přijde spojka a domluví s ním místo i čas shoení zbraní.

Poté jsme šli do školní knihovny a Ludvík začal z označených knížek vytahovat seznamy členů z jednotlivých obcí okolí Klobouk. Dohodli jsme se, že všechny seznamy, v počtu asi 200 lidí, spolu za přítomnosti ředitele Hutáka spálíme. Ze souvislosti událostí posledních dní bylo zřejmé, že tito lidé jsou v ohrožení. Asi po dvou měsících byli vedoucí

⁴ František Šlancar byl na reálném gymnáziu ve Strážnici třídícím učitelem Marie Kudeřkové (1921–1943), studentky, která byla aktivní v domácím odboji. Roku 1941 byla zatčena gestapem a ve svých 22 letech v březnu 1943 ve Vratislavi popravena. Ve Strážnici se na její památku podle ní jmenuje základní škola. (pozn. autora)

⁵ Reinhard Heydrich po svém nástupu do funkce říšského protektora v projevu k nacistickým funkcionářům oznámil svůj záměr začlenit tělesnou výchovu a sport k záměrům NSDAP. Den po atentátu na Heydricha bylo 28. května 1942 založeno ministrem školství a lidové osvěty Emanuelem Moravcem Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě. Základem činnosti měla být povinná služba mládeže mimo rodičovský dům a mimo vyučovací čas prováděná každý týden. Byla v ní stanovena témata s nacistickým obsahem, cvičení i duchovní výchova. Záměr se však nedařilo naplnit, funkcionáři rozpuštěných sportovních klubů a organizací včetně Sokola a Orla jej ignorovali a obcházel. Viz Wikipedie. Otevřená encyklopedie, heslo Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě [online]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Kuratorium_pro_vychovu_mla_deze_v_Cechach_a_na_Morave [cit. 17. ledna 2013].

členové této skupiny zatčení a v Kounicových kolejích popraveni. Při zatýkání přišli gestapáci také do školy, ředitel jim musel dát klíče od knihovny a oni důkladně a za velkého nadávání prohledávali všechny knihy. Seznamy nenašli.

Doma jsem o všem hovořil s panem plk. Zlámalem, který souhlasil s tím, že jsem vyzval pro zatímní vedení četaře Hádlíka. Jemu jsem vše vysvětlil a upozornil jej, že ho navštíví spojka z Londýna, tak aby vše v rozhodující chvíli zařídil. Sám jsem se domluvil s několika muži z naší vesnice, kteří měli v případě shazování zbraní potřebný prostor zajistit. S plk. Zlámalem jsme se scházeli a vyčkávali. Četař Hádlík si však počínal velmi neopatrně, o kopání úkrytu pro zbraně na pozemku Nosperky věděli snad všichni lidé v okolí. O chystaném shozu zbraní jsem se dozvěděl prostřednictvím hesla „Rabín dozpíval“ z londýnského rozhlasu. Přestože však anglická letadla nad námi po půlnoci přeletěla, ke shozu zbraní nakonec z mně neznámých příčin nedošlo.“

Čas plynul a František Šlancar se namísto kantořiny věnoval práci v zemědělském hospodářství, hlavně ovšem organizoval akce proti nacistům. „To už byla polovina roku 1944. Byl jsem stále důsledně hlídán, ale našel jsem si nové pole působnosti. Mnoho našich lidí bylo předvoláváno na pracovní úřady, aby byli posíláni na nucené práce do Německa. Navštívil jsem přítele Ludvíka Urbančíka z Hodonína a domluvili jsme se, že spolu zachráníme aspoň některé občany z Němčiček. Bylo potřeba ukrást jejich doklady na pracovním úřadě, aby o nich nikdo nevěděl. Tak se nám podařilo od cesty do Německa ochránit, co si vzpomínám, Oldřicha Průdka, Ervína Slezáka, Tomáše Šlancaru a řadu dalších. Udržoval jsem také spojení s příslušníky četnictva z Kobylí, a kde bylo možné, pomáhali jsme našim lidem, ač to bylo dost nebezpečné.“

To už se neuvěřitelně blížily válečné události i k obci Němčičky. „Když přišla do Němčiček 13. dubna roku 1945 fronta, vedení naší obce nařídilo, aby v mém bytě, který sestával z kuchyně, ložnice a pokoje, byl ubytován plukovník, velitel posádky a jeho sluha, dále aby se zde zřídila kancelář a telefonní ústředna. Sám německý ubytovatel ovšem uznal, že to není možné, a tak u mne ubytoval pouze velitele. Vyslechl jsem se svým strýcem J. Šedou z Hustopečí jeho telefonický rozkaz celé posádce ležící v naší obci a shodli jsme se, že Němec není nebezpečný. Ráno jsem šel se všemi muži naší obce na rozkaz Němců kopat zákopy mezi Bořetice a Velké Pavlovice. Sluha mě varoval, že to bude asi na několik dní, ale protože důstojníci zašli až k Pavlovicím a na místě nebyli, strážný nás pustil domů, když každý z nás vykopal jeden bunkr. V neděli 15. dubna jsem se díval ven z okna ložnice a vedle z okna pokoje se díval velitelův sluha. Hleděli jsme oba do lesa nad Bočky a Zázmoníky. Bylo vidět, že se tam někdo pohybuje. Sluha se mě ptal, kdo by to mohl být. Řekl jsem, že jsem dostal zprávu, že v tom lese je již Rudá armáda, která chce Němce v naší vesnici obklíčit. Sluha rychle vyběhl ven, za patnáct minut přišel velitel a za hodinu a půl nebylo v naší obci jediného německého vojáka. Tak jsme byli osvobozeni od Němců bez jediného výstřelu. Teprve v pondělí pak přišla do vesnice Rudá armáda, která si zřídila v mém bytě dělostřeleckou telefonní ústřednu, a tak jsem jim mohl dát dobré rady pro palbu dělostřelců.“

Ke své činnosti v domovské obci Němčičkách během protektorátu si František Šlancar ještě vzpomněl: „Poslouchával jsem denně zprávy z ciziny a stýkal jsem se se všemi, kdo jakýmkoliv způsobem pracovali proti okupaci. Byli to především úředníci okresního úřadu v Hodoníně, kteří předepisovali dodávky, jež musela naše obec odvádět, a kteří též kontrolovali jejich plnění. Ve mlýně v Bořeticích se mlelo obilí načerno. Někdy asi v roce 1942 přijel do Hodonína jistý pan Riva na kontrolu mlýnů. Pokud by se odhalilo jakékoli provinění proti předpisům, mohl být mlynář popraven. Úředníci ihned vyslali po mlýnech spolehlivé lidi, aby si do rána stihli udělat pořádek. I já jsem byl jedním z poslů. Byl jsem zavolán na okresní úřad v Hodoníně, tehdy jsem tam ještě učil na reálném gymnáziu, přítelem K. Mertou, abych se stavil v Bořeticích ve mlýně a upozornil na kontrolu chystanou na příští den. Když ráno přijeli, bylo vše v pořádku.

I mezi němčičskými občany se našli tací, kteří se dali k Němcům. Tak jsem se musel mít na pozoru před jistým K. Procházkou. Chodíval každý pátek v noci na křižovatku do Bořetic,

kam přijíždělo kolem 24. hodiny německé auto a někdo z posádky vedl s Procházkou hovor. Dostal od nich také revolver a krátkou dýku. Zjistil jsem ovšem, že celkem neškodí a sleduje vlastně jen mne, a to jen proto, aby mé manželce nemusel platit dlužné peníze.

Přes neustálý dohled se mi podařilo spolu s deseti občany Němčiček v červnu 1944 vytvořit Národní výbor naší obce. Později jsem přizval ještě dalších pět, a tak jsme mohli hned třetí den po osvobození převzít správu Němčiček.

Po skončení války jsem opět začal učit na reálném gymnáziu. Jednoho květnového dne roku 1945 přišel náš ředitel pan Chadim do třídy a odvedl mě do ředitelny, kde již seděl ředitel reálného gymnázia ve Strážnici K. Matoušek. Ten mi poděkoval za všechnu práci během protektorátu – to byla vzácná odměna. Druhou odměnou mi bylo vědomí, že jsem vykonal kus práce pro znovuoobnovení našeho státu.“

Zdálo se, že po všech těch neradostných válečných událostech by mohlo být v životě Františka Šlancara všemu zlému konec, ale někdy zasáhne nešťastná náhoda. „V den příjezdu Zdeňka Fierlingera do Hodonína jsem se účastnil schůze ONV v Hodoníně, ale při cestě domů jsme prožili větší autonehodu. Vezlo nás ruské auto, ale druhé nás převrátilo a já jsem utrpěl těžké zranění. Byl jsem převezen v téměř beznadějném stavu do nemocnice ve Skalici. Přežil jsem, ale rok jsem neučil a byl jsem uznán válečným poškozcem.“

Těmito vzpomínkami vylíčil František Šlancar svoje zážitky z doby okupace. Jen pár krátkých let pak prožil v klidu, kdy se mohl věnovat práci s mládeží i své zálibě v ovocnářství. Brzy po Vítězném únoru v roce 1948 se dostal znovu do potíží. Nejlépe o tom svědčí první z mnoha záznamů, kterými je dokumentován jeho další život. K většině z uvedených dokumentů není třeba komentáře. První z nich je hlášením tajného spolupracovníka StB. Je třeba upozornit, že mnohé údaje ze záznamů se rozcházejí se skutečností, příčiny tohoto nesouladu byly různé.

Dokument č. 1

Brno.

26. 1. 1950

Šlancar František, profesor z Němčiček – styky – hlášení.

Hlásím, že důvěrnou cestou bylo zjištěno udržování osobních styků mezi Františkem Šlancarem, profesorem, nar. 2. 4. 1908 v Němčičkách, okr. Hustopeče, rodiče Jan a Kateřina roz. Slámová, bytem Němčičky č. 147, (nečitelné slovo) již jako student měl býti členem tajné studentské organizace. Za doby I. republiky byl silně zahrocen proti straně agrární, v době okupace propagoval politiku pokrokového směru, po okupaci vstoupil ihned do strany národně-socialistické, kde byl předsedou okres. vedení. Po únorových událostech v r. 1948 byl zbaven v Hodoníně, kde působil jako profesor, svého místa, později byl dán na 3 měsíce do zajišťovací vazby v Brně z podezření nějakého trest. činu dle zák. 231/48, mělo se jednat o součinnost na aféře s tehdejším předsedou ÚNV města Brna – Podsedníkem. Nyní pracuje Šlancar na svém hospodářství v Němčičkách ve výměře asi (nečitelné) ha orné půdy.

Dokument č. 2

Krajské velitelství státní bezpečnosti

V Brně dne 14. února 1950

Zápis o výpovědi.

Dnešního dne byl z vazby předveden:

František Šlancar, býv. profesor tělocviku a francouzštiny v Hodoníně, nyní rolník, bytem v Němčičkách čp. 147, okr. Hustopeče, nar. 20. 4. 1908 v Němčičkách, okr. Hustopeče, bez vyznání, křtěn u řím. kat. farního úřadu v Němčičkách, ženatý, manželka Marie roz. Kobzová, v domácnosti, otec desetileté dcery Blanky, národnosti české, čl. státní příslušník, vychodil 2třídní školu v Němčičkách, reálné gymnasium v Hustopečích a 8 semestrů filosofické přírodovědecké fakulty MU v Brně, všechno s vyučovacím jazykem českým, poručík v záloze, nemajetný, žije z výnosu hospodářství 18ti mír pole, které jest vlastnictvím manželky a dcery, stará se o jedno nezaopatřené dítě, syn rolníka Jana a matky Kateřiny roz. Slámové, bytem v Němčičkách čp. 95, okr. Hustopeče, údajně 3 měs. trestán, a vypověděl toto:

K osobě:

Narodil jsem se jako syn českých rodičů a můj otec byl malorolníkem o výměře 12ti mír pole v Němčičkách u Hustopeče a má matka byla v domácnosti. Mám ještě sestru Marii, provdanou Hausnerovou, která jest i se svým manželem zaměstnána v hospodářském družstvu v Hustopečích a bydlejí v Boleradicích.

Po absolvování MU v Brně v roce 1932 nastoupil jsem vojenskou presenční službu. Po návratu z vojny byl jsem rok bez zaměstnání, a proto jsem v roce 1935 nastoupil další vojenskou činnou službu jako podporučík. Z této služby jsem odešel dne 30. září 1937 a v tuto dobu jsem nastoupil zaměstnání jako profesor tělocviku a francouzštiny na reálném gymnasiu a obchodní akademii ve Zlíně. V roce 1939 nastoupil jsem opět na reálném gymnasiu ve Strážnici, kde jsem byl v roce 1941 v měsíci říjnu propuštěn ze služby, poněvadž jsem byl zatčen a vyšetřován pro podezření ze založení vojenské odbojové organizace proti Říši. Po propuštění z vazby podal jsem odvolání, kterému mně bylo vyhověno a nastoupil jsem opět zaměstnání jako profesor v Hodoníně. Tam jsem učil do měsíce února 1942 a od té doby jsem byl definitivně propuštěn ze školských služeb a zůstal jsem doma při hospodářství až do roku 1946, ve kteroužto dobu jsem opět nastoupil jako profesor na RG v Hodoníně. Toto zaměstnání nenastoupil jsem hned po převratu z toho důvodu, že jsem utrpěl úraz, a proto jsem obdržel zdravotní dovolenou. Takto jsem učil do 1. března 1948, ve kteroužto dobu jsem byl opět propuštěn okresním školním akčním výborem v Hodoníně a počal jsem se věnovat opět hospodářství.

Přečetl: František Šlancar (vlastnoruční podpis)

Dokument č. 3

Čj. : 27888/02K-52!

Státní prokuratura
oddělení v Brně

Věc: Šlancar František – zařazení do TNP⁶

K čj.: Pst II 324/50 ze dne 6. 11. 1952

K tamnímu dožádání sděluji, že zdejší KS-StB doporučuje Františka Šlancara, nar. 20. 4. 1908 v Němčičkách, okr. Hustopeče, posledně bytem Němčičky č. 147, aby po odpykání trestu byl zařazen do TNP. Podotýkám však, že jest nutné, aby v uvedeném případě rozhodla státní prokuratura ve své kompetenci k přihlídnutím k jeho chování a pracovní morálce za jeho pobytu ve vězení.

V Brně dne 19. listopadu 1952
Tajné!

Dokument č. 4

Okresní oddělení ministerstva vnitra

Hustopeče dne 31. 3. 1956

Soudruhu náčelníku KS MV (asi pplk.) Svobodovi.

Šlancar František z Němčiček – návrh převedení ES na osobní svazek – důvodová zpráva.

Šlancar František, nar. 20. 4. 1908 v Němčičkách, okr. Hustopeče, české národnosti, čl. státní příslušnosti, ženatý, bez pol. příslušnosti, býv. profesor francouzštiny a tělocviku, nyní zaměstnán jako soukromý zemědělec, bytem Němčičky č. 95, okr. Hustopeče.

Evidenční svazek č. 336 byl na jmenovaného založen dne 16. 9. 1954 u OO MV Hustopeče, na základě výslechových materiálů a realizace akce „Vajnory“ (část nečitelná). Realisací Podsedníka a Petra Křivky pro protistátní činnost.

Ze soustředěných materiálů je zjištěno, že Šlancar věděl o ilegální činnosti uvedených osob a spolupracoval se Štambachrem, Kuchařem, Břicháčkem, Tučkovou a Kadrnkou. S uvedenými osobami se jmenovaný stýkal na ilegálních schůzkách. Jednalo se vesměs o národní socialisty a agrárníky, s kterými si (nečitelné slovo) důvěrnickou síť.

Jmenovaný pochází ze zemědělské rodiny. Po vychození povinné školní docházky odešel na studie, kde studoval jako profesor francouzštiny a tělocviku. Jako profesor působil

⁶ Tábor nucených prací (pozn. autora)

v Hodoníně a v Brně⁷ až do roku 1948, kdy byl z tohoto místa vyakčněn pro svůj reakční postoj k dnešnímu zřízení. Od uvedené doby je zaměstnán jako soukromý zemědělec. Na svých pozemcích se věnuje vinařství a sadařství, z čehož má velké příjmy. V době I. republiky byl organizován ve straně nár. soc. až do doby okupace. V době okupace se choval nezávadně. Po osvobození v roce 1945 vstoupil opět do strany nár. soc., kde zastával funkci okresního důvěrníka až do r. 1948. V r. 1948 se snažil o založení obrozené strany socialistické, kterou však chtěl vésti v duchu staré nár. soc. strany. Za tímto účelem byla jím organizována schůzka ve vinném sklepě u Jakuba Kadlece v Bořeticích, na kterou byli pozváni býv. předsedové této strany z okresu Hustopeče, kde byl rovněž přítomen tajemník Maška z Brna. Na této schůzce Maška mluvil o ilegálních letácích strany nár. soc., které mají v Brně, a přislíbil, že jim nějaké pošle, a dále hovořil o ilegálních přechodech státních hranic.

Šlancar byl dvakrát trestán pro protistátní činnost, a to v r. 1949 na dobu 3 měsíců a v r. 1951 na dobu 3 let. Po odpykání trestu nezměnil svůj postoj k dnešnímu zřízení a nadále se jako takový projevuje.

V současné době se Šlancar vyskytuje v akci „Sklep“, kterou rozpracovává OO MV Břeclav. K jeho osobě byly tamním OO MV zaslány poznatky, že jmenovaný na Břeclavsku rozeštvává zemědělce, aby tito nevstupovali do JZD.

K osobě Šlancara bylo vybráno několik typů k jeho rozpracování z jeho přímých styků, avšak po jejich prověření a osobním seznámení se tyto projevy jako nevhodné. K jeho osobě byl úkolován VÁCLAV, který, i když byl nár. socialistou a agrární veličinou, nemá jeho plnou důvěru.

V důsledku toho, že Šlancar je podezřelý tím, že nadále protistátně pracuje, a to v akci „Sklep“, žádám, aby ES č. 336 na Šlancara Františka byl převeden na svazek osobní. serž. Menšík Matěj (vlastnoruční podpis)

Souhlasím:

Náčelník KS MV: (nečitelný podpis) dne: 3. 4. 1956

Náčelník OO MV: npor. Kašpar Frant. (vlastnoruční podpis) dne: 3. 4. 1956

Sekretariát náčelníka KS-Stb

referát V: Vrch. strážm. Chalupa Josef (vlastnoruční podpis)

Dokument č. 5

Zpráva č. 5

K případu Šlancar František, ze dne 27. VI. 1958

Spolupracovník: Lubomír

Přijal: npr. Richter

Šlancar se mi při nadávání na Č. B. svěřil s tím, že očekává, když již Č. tak dalece „žvaní zde“, že také „vyžvaní“ to, že asi před měsícem popíjeli vínko ve vinném sklípku u nějakého Hulaty F., který je v JZD a je příbuzný Hycla. Čermák tam prý „vykecal“ i to, že Šlancar Čermákovi řekl, že již není potřeba vstupovat do JZD, protože se to v červnu t. r. „pos..e“. Šlancar se rozčiloval, že i toto snad Č. zde prozradil.

Dále prý chtěli původně po zatčení býv. taj. Provazníka organisovat sbírku na podporu jeho manželky, což prý je pravdou, protože v Němčičkách nár. socialisté jsou dosti bohatí, ale z toho sešlo.

V r. 1948, když se sešli s Břicháčkem, hovořili sice o tom, že založí z nár. socialistů stranu, protože to vezme „zvrát“, o čemž hovořili ve vinném sklípku, mysleli, že bude založena levice, střední strana a pravice a že na vesnicích na Hustopečsku založí silnou stranu z nár. socialistů a vyčkají dalších pokynů. Jakých se od Břicháčka nedozvěděl. O tom tehdy informoval Čermáka Bol.

⁷ Chybné informace, profesorem byl na gymnáziu ve Zlíně, Strážnici a Hodoníně, nikdy v Brně (pozn. autora)

V posl. dnech prý zažil a prožíval plno „nerváků“, protože před a hlavně po zatčení Čermáka očekával ve dne v noci, kdy jej zatknou. Jeho manželka prý v noci vůbec nespala, očekávajíc to, že jej zatknou, a je z toho nervově churavá.

Asi před 2 měs. byl u něj redaktor Gloža z Melantrichu s taj. čs. Horáčkem, s kterým hovořil (zastavovali se u něj na cestě a byli ve vinném sklepe), kde Horáčkoví řekl Šlancar, jak vypadá JZD v Němčičkách a jak se drží bratří a nevstupují do JZD. Horáček prý se tomu srděčně smál. I o tom se prý zmínil Čermákovi a projevil obavu, zda o tom Čermák zase nebude mluvit. Také tak nabádal nějakého K. Slámu z Němčiček, který prý ale nebyl zatčen, a i kdyby byl, tak prý je přesvědčen, že to nevyzradí. Slámovi řekl nejen to, že není na místě vstupovat do JZD, ale také kritisoval poměry v JZD, jaký prý je to švindl, zlodějna atd. Lubomír

Dokument č. 6

Zpráva čís. 8.

K případu: Šlancar František, ze dne: 26. 6. 1958

Spolupracovník: Lubomír

Přijal: np. Richter

Šlancar mi řekl, že byl před r. 1948 založeného družstva ovocnářského a vinařského v Němčičkách členem a jeho předsedou. Čermák Boleslav byl místopředsedou. Do tohoto družstva dali podíl asi po 50.000 Kčs. Postavili prý družstevní dům v Němčičkách, který nyní obývá Jožka Procházka.

Když prý přišla únorová doba v r. 1948 a předpokládali, že družstvo bude prý „socialisováno“ a oni zbaveni podílu, neb že by zkrátka to, co do družstva vložili, již neobdrželi zpět, tak se dohodli s Bol. Čermákem, že navrhnou, aby zrušili družstevní podnikání (které nezačali rozvíjet) a že peníze, vložené na postavení družstevního domu dostanou zpět všichni tím, že domek odprodají, a ten prý také odprodali nějakému Jožkovi Procházkovi, který v tomto domě bývá dodnes a vložené peníze jim uhradil. Tak prý udělali chytrý tah, protože nic nepozbyli, ale družstvo neodhlásili a říkali si, že by mohli, bude-li příhodná doba pro soukromé družstevní podnikání, toto obnovit v činnosti. Ale v r. 1957 jim toto družstvo zrušil ONV v Hustopečích, takže jeho ustanovení neudrželi. Jinak za „normálních poměrů“ by prý byl značný výtěžek na podílníky založeného družstva.

Šlancarovi nejde na rozum, co zde Čermák o družstvu řekl, a očekává, že bude i na toto tázán, jelikož u s. referenta prý zmínka na toto družstvo byla vyřčena.

Lubomír

Dokument č. 7

Zpráva čís. 27

K případu: Františka Šlancara, ze dne 22. 7. 1958.

Spolupracovník: Lubomír

Přijal: npr. Richter

Dle Fr. Šlancara je Svat. Svoboda, s kterým se scházel a u kterého byl v bytě v tomto roce 2krát, bývalý ředitel národní banky v Brně. Svat. Svoboda bydlí v Brně, Beethovenova ul. 2, je v důchodě. Byl prý za první republiky jeden z nejlepších tělocvikářů ČOS v prostných a velmi dobře se zná a přátelí s Karlem Hrabcem.

Se Svat. Svobodou Šlancar také hovořival o politické situaci, utěšovali se vzájemně z toho, že již v brzké době nastane zvrat politických událostí v ČSR a také plánovali a hovořili o tom, jak má vypadati Sokol v příští republice. Kromě toho také mezi sebou hovořili o tom, kdo by měl přicházeti v úvahu do funkcí v ČOS a Sokole Brno I. Také hovořili spolu o budoucím sletu a Šlancar prý má již přichystaný, nedodělaný sletový výstup, v kterém by byl zobrazen obraz poroby národa za I. svět. války, osvobození, protektorátní události, osvobození a únorové události, kde tento obraz zatím končí. Část tohoto výjevu prý Šlancar čerpal z připraveného již sletového výstupu, který ale neuskutečnil; pro r. 1948. Se Sv. Svobodou také hovořili o tom, že by bylo záhodné, aby napsal i památky (spisky) o Sokolu na Brněnsku.

Šlancar je si jist, že i kdyby zde byl Sv. Svoboda vyslýchán (vzhledem k tomu, že byl při domovní prohlídce čten jeho dopis, v kterém Svoboda dosti neopatrně píše, že čeká na příští svobodné, lepší časy ap.), že nic Šlancarovi nebude dokazovat, protože Svoboda prý je dosti zkušený a rozumný, intelektuální člověk.

Se Svobodou prý velmi důvěrně hovořovali a vzájemně i s manželkami se navštěvovali. Svoboda, nehledě na jeho stáří, je prý člověk takového charakteru, který by přicházel na významnější funkci v ČOS.

Fr. Šlancar se také zabývá otázkou, jak by vzkázal své manželce, aby obešla lidi, které by jí sdělil, kteří by mu dokázali, že v době, kdy byl zapálen stoh slámy v Němčičkách, byl doma. Takový důkaz potřebuje, protože (stále se obírá tím, že je zde pro shořelý stoh slámy zadržen) prý cítí, po promyšlení si veškerého průběhu vyšetřování, že zatím to, co bylo k vysvětlení na něm žádáno, nemůže být příčinou toho, aby byl zatčen a při zatčení aby pro něj přijelo celkem 7 příslušníků MV.

Rovněž se zabírá myšlenkou, že by bylo nutno vzkázati J. Machače manželce totéž; aby oběhla všechny, kteří by prokazovali, že v době vzniku požáru stohu slámy v Němčičkách byl Jan Machač doma.

Když jsem se tázal Fr. Šlancara, proč na to stále myslí, když si je tolik jist, že naprosto nic o tom neví, proč se takovou myšlenkou obírá, řekl: „přišel jsem na to tím, že zde není K. Procházkza, že je zde pouze Jan Machač, který byl v současné době, kdy shořel stoh slámy, vyšetřován VB tak jako já. Vrtá mi pouze hlavou, co by si mohli vymyslet a chtěli mi dokazovat. Já je ale předejdu tím, že až bude vhodná příležitost u vyšetřujícího referenta, řeknu mu, že se zavazuji, že po svém propuštění jim do půl roku, budou-li mi nápomocni, zjistím a vyhledám pachatele, který založil požár tohoto stohu slámy.“
(bez podpisu)

Na tomto místě je třeba poznamenat, jak někteří informátoři ke svým poznatkům došli. Když byl František Šlancar poprvé umístěn do vyšetřovací vazby, byl již v cele přítomen jemu neznámý člověk, jenž se představil jako stíhaný v podobné věci. Vyprávěl o celém vedení Sokola v Brně a také o vedoucích činitelích národních socialistů. Na současný politický režim neustále nadával a zdůrazňoval, že musí v blízké době dojít ke zvratu. Jeho popisování podrobností bylo tak přesvědčivé, že mu František Šlancar uvěřil, a v rozpoložení, které zažíval po zatčení, pak neopatrně pověděl „spoluvězni“ spoustu informací cenných pro vyšetřovatele. Když pak byl Lubomír, jak je jeho jméno ve spisech vedeno, odváděn k „výslechu“, jeho cesta vedla do kanceláře vyšetřovatelů, kde všechny zjištěné věci zapsal.

Někteří z takovýchto informátorů byli přímými spolupracovníky StB, jiní byli delikventi, kterým bylo přislíbeno zrušení stíhání, pokud budou vyšetřovatelům v dané kauze nápomocni.

Následuje poslední dokument a tím je rozsudek ve jménu republiky nad trojicí němčičských občanů, kteří uvěřili, že nový systém je lidově demokratický a bude podle slibu respektovat všechny druhy vlastnictví. Tento obsáhlý rozsudek se měl stát i odstrašujícím materiálem pro další nespokojené občany, především pro zemědělce, kteří nehodlali vstoupit do JZD.

Dokument č. 8

7. 10. 1958

Opis

T 025/58

1 Kv 070/58

Jménem republiky!

Krajský soud v Brně, odd. 1, po hlavním líčení dne 7. října 1958 v senátě složeném ze soudců Dr. Antonína Fresla, Jaroslava Sedi a Karla Vinohradského uznal takto právem:

Obžalovaní

1/ Boleslav Čermák,

nar. 3. 9. 1916 v Němčičkách, okr. Hustopeče, soukromě hospodařící rolník, posledně bytem v Němčičkách čís. 116, t. č. ve vazbě,

2/ František Šlancar,

nar. 20. 4. 1908 v Němčičkách, okr. Hustopeče, býv. profesor, nyní soukromě hospodařící rolník, posledně bytem v Němčičkách č. 147, t. č. ve vazbě,

3/ Karel Procházka,

nar. 22. 1. 1901 v Němčičkách, okr. Hustopeče, soukromě hospodařící rolník, posledně bytem v Němčičkách č. 26, t. č. ve vazbě,

4/ Boleslav Hycl,

nar. 21. 2. 1918 v Němčičkách, soukromě hospodařící rolník, posledně bytem v Němčičkách č. 179, t. č. ve vazbě,

jsou vinni, že

I. všichni obžalovaní v době od podzimu 1957 do dubna 1958 v Němčičkách se tajně scházeli ve vinných sklepech Boleslava Čermáka nebo Karla Procházky a tam nadávali na JZD, odsuzovali občany, kteří se přihlásili do JZD, odsuzovali cenovou zemědělskou politiku státu, rozebírali štvavé zprávy nepřátelských rozhlasů, utvrzovali se v přesvědčení, že JZD v Němčičkách se rozpadne, že dojde ke zvratu poměrů v ČSR, a tak se vzájemně zrazovali od vstupu do JZD, ovlivňovali funkcionáře JZD, aby podnikli kroky ke zrušení arondace, Boleslav Čermák a Karel Procházka se snažili protistátně ovlivňovat občany tím, že mezi ně zapůjčovali protisovětsky zaměřenou brožurku. Toto vše činili z odporu proti zakládání JZD a rozšiřování jeho základny a odporu proti všemu pokrokovému, tedy z nepřátelství k lidově demokratickému řádu prováděli podvratnou činnost proti lidově demokratickému státnímu zřízení, společenskému řádu a vymoženostem pracujícího lidu dosaženým při výstavbě socialismu.

II. Boleslav Čermák v polovině dubna 1958 v Němčičkách na správně sestřižené vinici zv. Skalica, arondací přidělené k obhospodařování JZD v Němčičkách, odštěřil větší počet výhonů, a to tak, že na nich nechal pouze jedno až dvě očka, a zneužil tím svého vlastnického práva ke škodě JZD, tedy úmyslně ohrozil obecný zájem tím, že poškodil vlastní věc větší hospodářské důležitosti.

Tím spáchali

ad I. všichni obžalovaní trestný čin podvracení republiky podle § 79 a/ odst. 1 tr. zák.

ad II. Boleslav Čermák trestný čin zneužití vlastnického práva podle § 133 tr. zák.

a odsuzují se

všichni obžalovaní podle § 79 a/ odst. 1 tr. zák. a u obžalovaného Boleslava Čermáka s přihlédnutím k § 22 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody, a to:

Boleslav Čermák k úhrnnému trestu v trvání 3 /tří/ roků,

František Šlancar v trvání 4 /čtyř/ roků,

Karel Procházka v trvání 1 /jeden a půl/ roku,

Boleslav Hycl v trvání 1 /jednoho/ roku.

Podle § 43 tr. zák. se vyslovuje u obžalovaných Boleslava Čermáka a Františka Šlancara ztráta čestných práv občanských uvedených v § 44 odst. 1 písm. a/b tr. zák., která potrvá ještě u obžalovaného Boleslava Čermáka po dobu dvou let, a obžalovaného Františka Šlancara tří let po odpykání trestu odnětí svobody.

Podle § 47 tr. zák. se vyslovuje u obžalovaného Boleslava Čermáka propadnutí celého jmění.

Podle § 54 tr. zák. vyslovuje soud, že rozsudek se uveřejní.

Podle § 74 odst. 1 písm. c/d tr. zák. vyslovuje soud zabrání radiopřijímače zn. Ideál č. 65711 patřícího Marii Šlancarové v Němčičkách č. 147.

Odsouzení u všech obžalovaných je nepodmíněné.

Odůvodnění:

Provedenými důkazy zjistil soud tento skutkový děj:

Vítězný postup pracujících k novým vyšším formám zemědělské výroby vzbuzuje a zesiluje odpor reakce k lidově demokratickému zřízení, ke státu dělníků a rolníků. Počet JZD je u nás stále na vzestupu a JZD přecházejí na vyšší typy. Společná práce rolníků, pomoc a dokonalejší využití mechanizačních prostředků vlastních i STS, dokonalejší způsoby práce, to všechno přispívá ke zvyšování životní úrovně pracujících rolníků. Úspěchy nových způsobů práce jsou velkou ranou pro všechny nepřátele nového života našeho venkova, a proto venkovská buržoasie a s ní část soukromě hospodařících rolníků – občanů starého režimu, bojují o své posice, které ztrácí, při čemž užívají nejrůznějších metod. Šíří mezi rolnictvem provokační pověsti, sabotují státní dodávky, snaží se pronikat do družstev a nejrůznějšími způsoby podkopávat budovatelské úsilí a škodit novému řádu.

Rovněž v obci Němčičkách obžalovaný Boleslav Čermák, Karel Procházka a Boleslav Hycl podléhali vlivům nepřátelského rozhlasu, který poslouchali, a mezi sebou si sdělovali a podlehli vlivu obžalovaného Františka Šlancara, který je převyšoval našolským vzděláním a který byl již dvakrát pro neoznámení protistátní činnosti soudně trestán. Po svém druhém propuštění z trestu v roce 1953 až do roku 1956 byl obžalovaný František Šlancar zdrženlivý a svůj pravý nepřátelský postoj vůči státu nedával najevo. Když pak v roce 1956 došlo v Němčičkách k rozšíření členské základny JZD, radil Boleslavu Čermákovi, aby do družstva nevstupoval, že stejně dojde brzy ke zvratu společenského zřízení. Podobným způsobem ovlivňoval obžalovaný Šlancar i další obžalované Karla Procházku a Boleslava Hycla, kteří byli rovněž nepřátelského zaměření. Poté se obžalovaní začali scházet a se radit na postupu, jak čelit socializaci vesnice.

Ke konci roku 1957 uskutečnila se ve vinném sklepě obžalovaného Karla Procházky schůzka, která měla protistátní charakter. Bylo to právě v době, kdy v obci Němčičkách byl ukončen nábor do JZD. Této schůzky, která byla zorganizována z podnětu obžalovaného Boleslava Čermáka, se zúčastnili obžalovaní František Šlancar, Boleslav Čermák a Karel Procházka. Na této schůzce, kromě jiných hovorů, vedli nepřátelské debaty proti JZD v Němčičkách a hrubým způsobem uráželi členy JZD. Jak obžalovaný František Šlancar, tak i Boleslav Čermák odsuzovali ty zemědělce, kteří při náboru vstoupili do JZD.

Obžalovaný Karel Procházka s nepřátelskýmihovory, které byly na schůzce pronášeny, souhlasil a také do těchto aktivně zasahoval. Obžalovaný František Šlancar radil jak obžalovanému Boleslavu Čermákovi, tak i Karlu Procházkovi, aby svůj vstup do JZD co nejvíce oddalovali, neboť situace se obrátí v jejich prospěch.

Další schůzka se opět uskutečnila ve vinném sklepě obžalovaného Karla Procházky, a to v únoru 1958, a to z podnětu obžalovaného Boleslava Čermáka. Ke schůzce se Boleslav Čermák rozhodl proto, že právě v této době bylo místním rozhlaselem oznamováno, které pozemky při arondaci půdy byly vyměněny a obžalovaní Boleslav Čermák i Karel Procházka se cítili tímto rozhodnutím MNV poškozeni a chtěli se proto poradit, co proti tomu udělat. Na schůzce byl přítomen kromě Boleslava Čermáka a Karla Procházky také František Šlancar. Jejich rozhovor byl zaměřen proti socialisaci vesnice a obžalovaný František Šlancar se záští proti JZD radil Boleslavu Čermákovi a Karlu Procházkovi, aby navázali přímé jednání s představiteli JZD, se kterými jsou v příbuzenském poměru, a tito pak, aby svým vlivem působili na ostatní členy a docílili tak zrušení provedené arondace jejich pozemků. Na radu Františka Šlancara obžalovaný Boleslav Čermák vešel pak ve styk s obžalovaným Boleslavem Hyclm a s tímto navštívili místopředsedu JZD v Němčičkách Františka Hulatu, se kterým jsou oba v příbuzenském poměru, a na tohoto působili v tom směru, aby svým vlivem se postaral o to, aby vinice v trati Skalica ještě pro letošní rok zůstaly v jejich soukromých rukou. Stejně tak i Karel Procházka se řídil radou obž. Františka Šlancara a za stejným účelem navštívil svého příbuzného Josefa Procházku, kterého však nezastihl doma.

Krátce na to v únoru 1958 svolal obžalovaný Boleslav Čermák schůzku, a to do svého vinného sklepa, které se zúčastnili obžalovaní Boleslav Čermák, František Šlancar, Karel Procházka a Boleslav Hycl. Ještě před tím obdržel obžalovaný Boleslav Čermák a Karel Procházka

z ONV v Hustopečích vyrozumění o provedené arondaci půdy v trati Skalica s odůvodněním, které pozemky jsou jim za náhradu vyměněny. Na této schůzce obž. Boleslav Čermák hrubým způsobem napadal lidově demokratické zřízení v ČSR a prohlašoval, že musí být odstraněno. Ostatní přítomní s jeho názorem nejen souhlasili, ale také do debaty zasahovali. Konkrétně obžalovaný František Šlancar pomlouval naši cenovou zemědělskou politiku, přesvědčoval přítomné, že nemají státu dodávat žádné nadkontingentní produkty, protože si tím prakticky škodí. Přítom jim poukázal na rozdíl mezi výkupní a prodejní cenou zemědělských produktů. S těmito názory se plně ztotožňoval obžalovaný Boleslav Hycl, který rovněž z nenávisti proti JZD na schůzce se hrubým způsobem vyjadřoval proti JZD a družstevníkům samotným. Stejně tak i obžalovaný Karel Procházka zasahoval do debaty o cenové politice a souhlasil se všemi nepřátelskými výroky pronášenými ostatními a prohlašoval, že se státní zřízení neudrží, že ho musí vzíti čert a že se musí něco stát, aby došlo k jeho zvratu. Po těchto nepřátelských rozhovorech se pak už všichni shodli na tom, že nikdo z nich do JZD nevstoupí a že vyčkají, jak se situace dále vyvine. V dalším rozhovoru si pak navzájem sdělovali zprávy z nepřátelského štvavého rozhlasu, zejména stanice „Svobodná Evropa“, a pod vlivem této nepřátelské propagandy se utěšovali, že dojde k odstranění lidově demokratického zřízení v ČSR.

Vedle této podvrtné činnosti obžalovaný Karel Procházka a Boleslav Čermák v únoru a březnu 1958 rozšiřovali mezi sebou i dalšími osobami protisovětskou brožuru „Projev N. S. Chruščova“, jejíž obsah hrubým způsobem hanobil Sovětský svaz, jeho vedoucí činitele a KSSS.

V dubnu 1958 jel obžalovaný Boleslav Čermák na motocyklu kolem své bývalé vinice na trati zvané Skalica, která arondací přešla do obhospodařování JZD Němčičky. Když viděl, jak družstevníci vinařské skupiny provádí zde sestřih vinné révy, zastavil a šel se podívat, jak sestřih je prováděn. Člen JZD Jan Benda nabídl obžalovanému Čermákovi, aby se šel podívat, jak je sestřih proveden a obžalovaný zjistil, že pracovníci vinařské skupiny JZD sestřih skutečně dobře provedli. Při této příležitosti mu bylo přítomnými členy JZD povoleno, aby si odvezl rýví. Když pak za několik dní přišel obžalovaný Boleslav Čermák se svou rodinou do své bývalé vinice svazovat rýví a prohlédl provedení sestřih vinice, vrátil se domů pro nůžky na sestřihování vinné révy a bez povolení JZD provedl sestřih nový, zejména na úrodě Tramín, takže tím úroda na vinici bude nižší proti jiným vinicím. Škoda tímto sestřihem vzniklá dle posudku znalce činí asi 850 Kčs.

Obžalovaný Boleslav Hycl se k vyličené trestné činnosti zcela doznal. Obžalovaný Boleslav Čermák a František Šlancar jsou usvědčeni i svými výpovědmi v přípravném řízení, o jejichž správnosti nemá soud důvodů pochybovat. Obžalovaný Karel Procházka částečně svou vinu doznal, a pokud popíral, že se nezúčastnil protistátní činnosti a neposlouchal, co jiní vykládali, nedal soud této obhajobě víry, jelikož je usvědčen výpovědí spoluobžalovaného Boleslava Hycla a sám připustil, že se ho dotklo, že jeho mladá vinice byla dána do JZD. Z nepřátelského postoje k lidově demokratickému zřízení a v trestné činnosti jsou obžalovaní též usvědčeni svědeckými výpověďmi (zde jsou uvedena jména několika občanů Němčiček).

Delší dobu trvající trestná činnost obžalovaných Boleslava Čermáka, Františka Šlancara, Karla Procházky a Boleslava Hycla hanobící poměry v republice a narušující úsilí pracujících při výstavbě socialismu, vzájemné utvrzování v odstranění lidově demokratického zřízení v ČSR, rozšiřování zpráv zahraničního štvavého rozhlasu a působení na funkcionáře JZD pramenící z nepřátelství k lidově demokratickému zřízení, naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podvracení republiky podle § 79 a/ odst. 1 tr. z. a nikoliv jen pobuřování podle § 81 tr. zák., jak dovozuje obhajoba, ježto toto zákonné ustanovení je v poměru subsidiarity k trestnímu činu podvracení republiky. Byli proto obžalovaní tímto trestním činem uznáni vinnými.

Obžalovaný Boleslav Čermák u hlavního líčení svou výpověď v přípravném řízení týkající se sestřihání vinice změnil a slyšený svědek Jan Machač nepotvrdil, že by mu obžalovaný Čermák řekl, že vinnohrad JZD sestřihá, a když nemá on, ať oni také nic nemají.

Dle posudku znalce z oboru vinařství Ing. Josefa Veverky zjištěna u 150 hlav Tramínu a asi 200 hlav ostatních odrůd menší úroda hroznů a škoda v penězích činí asi 850 Kčs. Kolik hlav obžalovaný ostrihal, se nedalo zjistit. Z potvrzení JZD Němčičky z 18. 9. 1958 zjištěno, že škoda nedovoleným řezem vinice je značně nižší, než bylo odhadnuto, a u některých odrůd lze předpokládat normální úrodu.

Jelikož obžalovaný Čermák přišel na vinici asi v 11,00 hodin a dle výpovědi svědka K. N. viděl ho tento v poledne odcházeti z vinice s manželkou a synem, doba, po kterou prováděl obžalovaný sestřih, trvala nejvýše půl hodiny, za kteroužto dobu, dle posudku znalce, mohl sestřihat 100–150 hlav révy, což svědčí o tom, že celkové zjištění znalce menší úrody je větší, než kolik hlav mohl obžalovaný ve výše uvedené době sestřihati.

Vzhledem k těmto výsledkům dokazování dospěl soud k přesvědčení, že po subjektivní stránce nelze obžalovanému Boleslavu Čermákovi bezpečně prokázat, že by úmyslně vinici sestřihal, aby vinná réva měla menší úrodu a nepřinesla JZD žádný užitek. V tomto přesvědčení je soud utvrzován i okolností, že s ohledem na rozhodnutí KNV v Brně z 25. 4. 1958 očekával obžalovaný Čermák, že o náhradních pozemcích, případně vrácení vinice bude ONV v Hustopečích znovu rozhodnuto.

Pokud se týče právního posouzení trestné činnosti obžalovaného Boleslava Čermáka, arondací pozemků vlastnické právo k obhospodařované vinici nepřešlo na JZD Němčičky a nelze proto v jednání obžalovaného spatřovati, že by poškodil majetek, který je v socialistickém vlastnictví, a že učinil tak v úmyslu ztěžovati provoz lidového družstva, jak uplatňovala obžaloba. Provedenými důkazy nebyla vyvrácena obhajoba obžalovaného u hlavního líčení, že nejednal z nepřátelství k lidově demokratickému zřízení, ale když přišel na vinici a některé hlavy byly špatně sestřihávané, vrátil se domů pro nůžky a bez povolení JZD je opravil a sestřihal tak, jak vždy stříhával své víno.

Obžalovaný však provedl sestřih vinice, která je obhospodařována JZD Němčičky bez povolení a zneužil svého vlastnického práva ke škodě JZD a úmyslně ohrozil obecný zájem tím, že poškodil vlastní věc větší hospodářské důležitosti, ježto podle posudku znalce škoda, třeba menšího rozsahu, na úrodě hroznů vznikla. Obhajoba, že prováděl sestřih způsobem, jakým stříhával dříve své víno, nemůže jeho počínání omluvit. Naplňuje proto prokázané jednání obžalovaného Boleslava Čermáka všechny znaky skutkové podstaty trestného činu zneužívání vlastnického práva podle § 133 tr. zák. a byl tímto trestním činem uznán vinným.

Jednání obžalovaných je společensky nebezpečné, ježto směřovalo proti zemědělskému úseku a mělo za cíl narušovati úspěšný vývoj JZD a znemožňovat společné hospodaření. Také zavinění obžalovaných je vzhledem k rozsahu trestné činnosti dosti výrazné, a to větší u obžalovaného Františka Šlancara, který má již v tomto směru trestní zkušenosti. Soud přihlédl k intenzitě činnosti jednotlivých obžalovaných, vzal ohled na osoby obžalovaných, postoj rodin, které se v poslední době kladně zapojily do budování, možnostem jejich nápravy, na okolnosti polehčující i přitěžující.

Obžalovanému Boleslavu Hyclovi polehčovalo úplné a kající doznání, Boleslavu Čermákovi a Františku Šlancarovi doznání podstatných skutečností, obžalovanému Karlu Procházkovi částečné doznání. Obžalováním Boleslavu Čermákovi, Karlu Procházkovi a B. Hyclovi polehčovalo, že před spácháním trestného činu vedli řádný život pracujícího člověka a dopustili se činu pod vlivem obžalovaného Františka Šlancara. Přitěžovalo obžalovanému Boleslavu Čermákovi, že se dopustil dvou trestných činů, a obž. Františku Šlancarovi, že byl již dvakrát pro neoznámení protistátní trestné činnosti trestán a svým vlivem a působením svedl jiné k trestnému činu. U obžalovaných K. Procházký a Boleslava Hycla soud přitěžující okolnosti neshledal.

Soud uvážil uvedené okolnosti a uložil obžalováním tresty odnětí svobody, které považuje za přiměřené, a aby splnily výchovný účel uvedený v § 17 odst. 1 písm. b/ c/ tr. zák. a zapůsobily výchovně i na ostatní členy společnosti.

Vzhledem k závažnosti činu a zavržitelnosti pohnutke vyslovil soud u obž. Boleslava Čermáka a Františka Šlancara ztrátu čestných práv občanských, při čemž stanovil, ztráta práv

uvedených v dost. 1 písm. a/b/ § 44 tr. zákona potrvá u obž. Františka Šlancara ještě po dobu tří let a u obž. Boleslava Čermáka dvou let po odpykání trestu odnětí svobody.

Z týchž důvodů a s ohledem na povahu a závažnost činu, a poněvadž byl obžalovaný Boleslav Čermák odsouzen pro úmyslné trestné činy k trestu odnětí svobody převyšující dvě léta, vysloveno bylo propadnutí celého jmění. Poněvadž obecný zájem vyžaduje, aby občané byli upozorněni na nebezpečnou trestnou činnost a byla dána jiným výstraha před podobnou činností, vysloveno bylo uveřejnění rozsudku.

Odsouzení u všech obžalovaných je nepodmíněné, ježto vzhledem k délce uloženého trestu u obžalovaných Boleslava Čermáka a Františka Šlancara je podmíněné odsouzení již ze zákona vyloučeno, a u obžalovaných Karla Procházky a Boleslava Hycla okolnosti případu nedávají záruky, že účelu trestu bude dosaženo i bez jeho výkonu.

Zabrání radiopřijímače Ideál č. 65711 opírá se o ustanovení § 74 odst. 1 písm. c/d/ tr. zák., ježto náleží osobě, která z nedbalosti přispěla k spáchání trestného činu, a vyžaduje toto i obecný zájem u předmětů, kterých bylo použito ke spáchání trestného činu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku možno podatí odvolání k nejvyššímu soudu do osmi dnů od jeho doručení u podepsaného soudu.

Dr. Antonín Fresl

Krajský soud v Brně, odd. 1.,

dne 7. října 1958

Text tohoto rozsudku je při své podrobnosti výstižným obrazem společenských dějů v naší republice v padesátých letech. Z výše jmenovaných odsouzených dnes již nikdo nežije. Jejich rodiny utrpěly nejen tím, že byly po určité roky bez hospodářů a živitelů, případně některé též ztrátou majetku, ale i v dalších letech na ně státní a politické orgány pohlížely jako na nespolehlivé, což mělo v běžném životě rovněž nepříznivé důsledky.

V závěru zde uveďme jednu zajímavost: František Šlancar část svého zhruba šestiletého trestu trávil také v Leopoldově. Tam se na vězeňském dvoře při povinných „procházkách“ potkával s dr. Gustávem Husákem.

Převážná většina zde použitých materiálů byla získána z rodinného archivu Františka Šlancara a jeho dcery, případně se jedná o zápisky autora textu z rozhovorů s Františkem Šlancarem a jeho dcerou Blankou.

Všechny originály výše uváděných dokumentů jsou v záhlaví opatřeny otiskem razítka „ODTAJNĚNO“.

Jaroslav Slezák

The fate of one family in three resistance periods in the 20th century

The lives of two members of Šlancar family from Němčičky are examples that illustrate the history of resistance against different totalitarian regimes of the 20th century. This article deals with their individual life stories documenting their need to seek justice in a society ruled more or less in the interests of the powerful of a particular period – from the First World War through the German occupation to the socialist state.

Jan Šlancar (born in 1874) fought on the Eastern front line during the First World War. He succeeded in running over to the Russian side, albeit with serious injuries, and he healed he joined the Czechoslovak Legion in Russia. He returned home in July 1920 after a journey through Siberia and America. He returned to his small farm in the village and became chairman of the Czech Socialists Party. The party, however, soon ceased to exist because its members were mostly poor people seeking income large land owners who were sharply against the interests of the party. When parceling of large estates Jan Šlancar's rightful claim was not awarded.

The son of Jan Šlancar, František (1908–1978), was a professor of French and physical education at the high school and business college in Zlín. During the occupation of the Republic by Nazi Germany he worked in Strážnice. Besides his teaching activities he was very much involved in the Sokol movement, which drew the Nazi attention to him. He worked with Sokol anti-German resistance group and was investigated by the Gestapo. Several times during the war he violated the ban on teaching, he worked in agriculture, but mainly he organized resistance against the Nazis – he planned weapons drops for the domestic resistance and rescued Němčičky population against forced labor in Germany by stealing documents from the labor office, ...

After the war he could work for a few short years at Hodonín grammar school, but soon after the communist coup February 1948 he got into trouble again. This is evidenced by the number of records the secret police, which is documented in his further life. He had to stop his work in education again for the reasons of his "reactionary attitude toward the socialist system" and became a private farmer. Francis Šlancar was twice imprisoned for sedition – in 1949 for three months in 1951 for a period of three years.

The last document is a court ruling in the name of the Republic over three Němčičky citizens who believed that the new system is a democratic one and will, as promised, respect all kinds of property rights. This comprehensive judgment had become a deterrent material for other disgruntled citizens, especially for farmers who had no intention to join the collective farms.